

Budapesti háztetők alatt...

Halász Péter riportorozata

MOCSÁR A VÁROS KÖZEPÉN

VIII. kerület

Persze, kezdeném ezt a riportot széles és jólvilágított körutak dicséretével, de híven rossz szokásomhoz ismét a „dzsungelből” indulok, sötét és elhagyott fertályokból, hol azok élnek, akikről mintha megfeledkeztek volna. Meresztem a szememet s nem akarok hinni neki: néhány lépésre az Üllői-úttól düledező, elhanyagolt, földszintes viskók, nincs az a község, amelyben ilyen odvas házak táncorognának, mint itt, a főváros közepén. Szigony-utca. Belépek a 23-as számú ház kapuján. Belépek? Begyömöszölöm magam a szűk és roskadozó kapualjon. Macskaköves, sötét, piszkos udvar, az apró ablakokból gyertyaláng imbolyog a feketeségbe.

LAKÁS IDEZŐJELBEN

Bekopogok az egyik sarokajtón. Aggodalmas „ki az?” Aztán belépek Bognár Józsefné lakásába. A lakást idezőjébe kell tenni, tevénytényi konyha s egy még kisebb szoba. Kérdelem s 6 röviden elmondja a düledező ház helyzetét.

Villany, vízvezeték, gáz nincs.

Az udvaron áll egy kút, de az minden télen befagy, a harmadik házba kell vizért járni. Felde József munkásember lakik a szomszéd lakásban, hat gyermekeivel. A gyermekek főlválva állandóan betegek, W. C. az udvar végében van, rossz levegő fertőzi a környéket. Vlocskó Józsefné a ház harmadik lakója, ugyanilyen szörnyű körülmények között. S itt a Szigony-utcában sűrűn követik egymást ezek a viskók, amelyekhez képest a Tabán lebontott házai luxusszállodák voltak. Visszafelé indulok s átvágok a Korányi Sándor-utcában, mely a Kossuth-akadémia mellett fut végig. A 4-es számú ház egyik lakója, Szini Istvánné elmondja a környék egyik legnagyobb panaszát:

— Ezen a tájon egyáltalában nincs rendőrőrszoba. A Lujza-utcában volt, de azt megszüntették s most a legközelebbi a Vig-utcai. Ez pedig jó félórás járásra van ide. Üzlet sincs elég a környéken, de hát tudjuk, ezen nem lehet segíteni. Ez a rész „félüdvöl” lélekszik, az utca egyik oldalán a kasszárnaépületek húzódnak végig,

ez a féoldal nem tud kereskedőket eltartani.

ROMOKBAN

A FÜVÉSZKERT

A Korányi-utca nekiszalad a régi Fűvészkertnek, Molnár híres regénye, a Pál-utcai fiúk már-már klasszikussá nemesedett színtérnek. A Fűvészkertre is ráférne egy kis gyámolítás, Schneider József, a kert főfelügyelője mondja:

— Az ostrom alatt elpusztultak az üvegházaink, ezeknek csak kis részük épült újjá s most hiába kapjuk a legrikkább magokat Hollandiából, Kinából, Singaporeból, nem tudjuk kitenyészteni. Victoria Regiánk sincs, pedig bizony nem volna közömbös, hogy jól fejlesztett Fűvészkert álljon az ifjúság rendelkezésére.

A „Pál-utcai fiúk” fűvészkertje egyébként háromszor akkora volt, mint a mai. Akkor 18 holdon terült el, ma 6-on, azóta beépült kórházakkal. De a félig beomlott pálmakertben még ott a tó, amelyben Nemesek Ernő lapult s szerzte halálos látát.

A Farkas István-utcán át kivágok a Kálvária-térre. Ez a rész sokat fejlődött az elmúlt évek alatt, veszedelmesen külterki jellegét elveszítette, közlekedése jó. De ez a villamosközlekedésre vonatkozik.

A 9-es autobuszra azt mondják a környék lakói: akár ne is volna.

Nagyon ritkán jár s ha végre föl-tűnik egy, dugig van. De a Dankó-utcában, bizony, amelyen át a Mátyás-tér felé igyekszem, már több a panasz. C. Jenőné, a sarki étkezde tulajdonosa mondja:

— A gázcsöveket már kiépítették, csak még éppen nem vezeték be a gázt. S nagyon kérjük, a tisztifőorvos urat, egyszer szálljon ki ide, nézze meg a lakásokat.

Patkányok, egerek, férgek minden házbán,

minden lakásban, kipusztíthatatlanul. Az öreg falakba egész jaratokat dolgoznak maguknak az élősdiek. Járványfészek ez, kérem.

A LEGCSUNYÁBB

NEGYES

Az elmúlt rendszer a Dankó-utcába a cigányokat telepítette. Mint minden gettó-rendszer, ez is hibás, korszerűtlen s megalázó jellegű. Amilyen gyűlöletesnek tűnik előttünk az amerikai Harlem, ahová a négereket lakoltatták, ugyanolyan gyűlöletes a cigánynegyed. Ez szükségtelen s hibás rendszer. A Mátyás-tér jól világított és tisztán tartott tér, de környező utcái s főleg a Koszorú-utca piszkosak, elhanyagoltak, rosszul világítottak. Kőhajtásnyira pedig

kezdődik a szünni nem akaró nyílvánosház-negyed.

Ez ismét elképesztő. Hogy a város szívében, néhány lépésre a kör-úttól, gimnáziumoktól (a Kabók-utcában két iskola is áll egymással szemben: a Zrínyi-gimnázium és a Műszaki közép- és főiskola), koszos és fertelmes házak tengerében fuldokoljon az egész környék.

Zima Mihálynéra hivatkozom. A fiát azért iratta ki a Tavaszmező-utcai gimnáziumból, mert a Népszínház-utcában lakik s minden nap reggel és délután át kellett mennie ezeken az utcákon. A szülők ebben az ügyben több beadványt intéztek, eddig mindez eredménytelen. Eszperantó-utca, Lévai-utca, Déri-utca, Vig-utca, Conti-utca, egész tömbök, végig telisdetele ezekkel a kikötővárosok „gyékény-negyedeibe” illő házakkal. Akkor, amikor dolgozó emberek órákat villamosznak a városba külterületekről munkahelyeikre, ezek

az utcalányok itt a belterületen laknak és grasszállhatnak.

Minden nagyvárosban van ilyen fertály, ez elkerülhetetlen. De nem a város közepén. S arrébb is: a Nap-utcában, garnisorok, a Lujza-utcában, Bérkocsis-utcában, a Práter-utca környékén is, ahol a leánygimnázium áll. Dicső tanulmányi diáklányok számára.

A MUZEUM-KÖRÜTTŐL

A TELEKI-TÉRIG

Ha a kerület másik határáról, a Múzeum-körútról fogom be a tájat, jókarban tartott utcákon megyek végig, a kerületnek ez a része: más világ. De a Bródy Sándor-utca lakóinak s a Rádió személynézetének, sőt mindazoknak, akik hivatásuk folytán megfordulnak a Rádió épületében, az a kérdésük, hogy

a Beszkárt helyezze vissza a Bródy-utca és a Múzeum-körút sarkára a megállót,

amelyet teljesen indokolatlanul szüntetett meg. Naponta ezrek fordulnak meg a Rádió épületében, ezeknek vagy a Rákóczi-út sarkán kell leszállniok a villamosról, vagy a Kálvin-téren. Miért?

A Népszínház-utcán végigvillamosozva, lejutok a Teleki-térre. Dobozi-utca, Szerdahelyi-utca, Ér-utca, Kun-utca, a zsigbvasár vidéke. Verő Mihály vaskereskedő mondja: — Lehet, hogy szokatlan kérés, de nem ártana, ha a rendőrség rendszeresen a péntek-, szombatdelutáni razziákat. Sok az alkalmi árus, aki lopott holmit árul s rontja a tér hírnevét.

Teleki-tér: ez széles csatorna, amelyen bőven zúdul az áradat és sodor magával mindent, amire szükség van a földi életben. Pólyától a koporsóig s amj közte kell, ruhát, élelmet, szerszámot, műtárgyakat, képet, bútort, könyvet, fegyvert és villanykörtét, kerélpárt és römikartyát. De maguk az árusok kérik, hogy

a rendőrség időnként rendezzen egy-egy nagyszabású tisztogatást.

Még a végén csak egyet kérdek: Szabó Dezső sirja most már időtlen ideig a Rákóczi-téren marad? Attól tartok ugyanis, hogy a Bérkocsis-utca, Vig-utca környéke nem éppen — díszsírhely.

*

Következő riportunk: IX. kerület, csütörtöki számunkban jelenik meg.